

BESLUT

2020-10-14 Dnr: 20/01810 och 1931

SAKEN

Dokument utifrån: George Soros – hjärnan bakom allt, SVT2, 2020-04-26, dokumentär om en konspirationsteori; fråga om opartiskhet, saklighet och mediets genomslagskraft

BESLUT

Programmet frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet eller mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anför i huvudsak följande.

- Programmet framställde ensidigt anklagelserna mot George Soros som konspirationsteorier för att rentvå och hylla honom.
- I programmet undersöktes om ett fotografi av en minibuss verkligen var taget det datum som fotografen hävdade. Det sades sedan att EXIF-metadata inne i bilden visade att datumet stämde. Det nämndes inte att det är enkelt att ändra EXIF-informationen.
- Programmet var antisemitiskt och öppet rasistiskt.
- I påannonseringen ställdes frågan om huruvida George Soros är hjärnan bakom en konspiration eller en miljardär med engagemang i diverse välgörenhetsorganisationer och politiska organisationer. Fakta ställdes mot konspirationsteorier och påannonseringen anspelade på högerextrema myter.
- Programmet presenteras på programföretagets webbplats och på Twitter med antisemitiska konspirationsteorier om George Soros. Antisemitismen bemöttes sedan endast i själva programmet. I programmet varnades för att sådana konspirationsteorier leder till våld mot judar. Anmälaren ställer sig därför frågande till varför konspirationsteorin spreds okommenterat i presentationer om programmet. Anmälaren ställer sig också frågande till varför Turkiets och Ungerns ledare beskrevs som folkvalda.
- Programmets anslag, ton och tilltal legitimerade en antisemitisk konspirationsteori vanlig bland nazister och andra antisemitiska krafter

inom extremhögern. Vidare fick nazister komma till tals i programmet som utgjorde hets mot folkgrupp.

- Programmet var vinklat och ställde George Soros i dålig dager. Bilderna i programmet var utvalda i syfte att framställa honom som en mycket gammal och avskyvärd person.
- Ungerns premiärminister anklagades för antisemitism i ett tal där han kritiserade George Soros för hans omfattande utländska inblandning i ungersk politik. Premiärministern har aldrig uttalat något antisemitiskt.

Flera anmälare har i sin anmälan hänvisat till sändningen av programmet i SVT Play samt till textinformation på programföretagets webbplats och Twitter. Nämnden har mot bakgrund av anmälningarna granskat *Dokument utifrån: George Soros – hjärnan bakom allt* som sändes i SVT2 den 26 april 2020.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Sveriges Television AB (SVT) ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska även ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen tillämpas bland annat när det gäller program eller inslag som kan uppfattas som diskriminerande. Det innebär enligt granskningsnämndens praxis att programföretaget inte får sända program eller inslag som är uppenbart kränkande mot människor med visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller sexuell läggning eller mot människor med olika former av funktionsnedsättningar eller sjukdomar.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden har granskat det aktuella programmet mot bakgrund av anmälningarna. Enligt nämndens bedömning strider programmet inte mot kraven på opartiskhet och saklighet eller mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

Det ingår inte i nämndens uppgift att pröva textinformation på programföretagets webbplats eller på Twitter. Det ingår inte heller i nämndens uppgift att pröva frågor om hets mot folkgrupp. Dessa delar av anmälarnas kritik lämnas därför utan åtgärd.

Detta beslut har fattats av granskningsnämndens andre vice ordförande Ulrik von Essen efter föredragning av Alva Fredman Klockar.

På granskningsnämndens vägnar

Ulrik von Essen

Alva Fredman Klockar

Originalhandling med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.